

לפסול שטר זה לגמרי, שלא יגבו בשטר זה גם קרקעות שנמכרו אחר שעת כתיבתו, שנשתעבדו בו כדין. ואין המלווה גובה מהלווה אלא מנכסים בני חורין כמלווה בעל פה בלא שטר.^א

באחד בניסן ראש השנה למלכים

נתבאר, ששטר שנכתב בו זמן מוקדם, שטר פסול הוא, ושטר שנכתב בו זמן מאוחר, שטר כשר הוא. וכשהיו כותבים את הזמן בשטרות, היו רגילים למנות את השנים למלכים,^ב כגון, "ביום חמישה עשר לחודש כסלו, בשנה שביעית למלך שלמה".

ואם לא היו קובעים זמן מסוים לחילוף שנות המלך, וכל מלך היתה שנתו מתחלפת ביום שעמד בו, כגון אם עמד בראש חודש חשון, לא ימנו לו שנה שניה עד ראש חודש חשון הבא, היו באים לידי טעות כשלא היו זוכרים מתי עמד המלך.

כגון אם כתוב בשטר "כסלו שנה שניה", והעדים זוכרים שלא היתה ההלוואה באותו זמן, אלא בתמוז שנה שניה. אם עמד המלך בין כסלו לתמוז, תמוז של כל שנה מוקדם לכסלו של כל שנה ומאחר שההלוואה קודמת לכתיבת השטר, השטר כשר. ואם עמד המלך בין תמוז לכסלו, כסלו של כל שנה מוקדם לתמוז של כל שנה ומאחר שכתבת השטר קודמת להלוואה השטר פסול.^ג

^א בשלהי איזהו נשך פירש בקונטרס, פסולין לגבי משעבדי, אבל מבני חרי גבי, ולא יתכן, וכמו שפירשנו שם. [תוס'].

^ב פירש בקונטרס, משום שלום מלכות. ואינו, דהכא למלכי ישראל קמיירי, ודוקא גבי גיטין אמרינן הכי פרק הזורק אמר עולא, מפני מה תקנו מלכות בגיטין, משום שלום מלכות. ... דאין צריך שלום מלכות אלא בגט אשה, לפי שהוא דבר גדול, ומילתא דחשיבות, לפי שעל ידי גט מותרת לכל אדם, וחשיב משאר שטרות. [תוס'].

^ג כן פירש רש"י. והשתא משמע לפירוש הקונטרס, מספק היינו חושבין אותו מוקדם, אי לאו דקבעו ניסן ראש השנה שעל ידי כן אנו יודעין בו שהוא מאוחר. ואי אפשר לומר כן, דאין לנו לפסול שום שטר מספק ... ומיהו יכול לפרש פירוש איפכא, שיפרש שכתוב בשטר בתמוז בשנת שלש, והעדים החתומים אומרים שבכסלו בשנת שלוש היתה המלוה, והייתי מכשיר מספק, ועל ידע שקבעו בניסן ראש השנה אנו יודעין שהוא מוקדם ... ומיהו עיקר פירושו תימה גדולה, (א) שעשו תקנה פן ישכחו כל העולם מתי עמד המלך, וכן סופר שכותב כל היום שטרות, האיך ישכח. (ב) ועוד דאם כן הוי מצי למימר דנפקא מינה טובא לכל שטרות, שלא ידעו מה לכתוב בו ביום, דאין יודעין מתי מתחלת שנת המלך. (ג) ועוד דכי האי גוונא לאו מוקדם ... ונראה, דנפקא מינה לשטרי חוב המוקדמין, היינו כגון אם עמד המלך באחד בניסן, כשיגיע אחד בניסן אחר ישכח הסופר ויסבור דאשתקד עמד המלך בשנים בניסן, דעביד איניש דטעי חד יומא, ויכתוב באחד בניסן בשנה ראשונה למלך, ונמצא שטר זה מוקדם שנה שלימה, שהיא שנה שניה, וכתוב ראשונה, ונמצאו בידי טורפין מן הלקוחות של שנה זו שלא כדין, אבל עכשיו שקבעו ניסן ראש השנה, תו לא אתי לידי תקלה ... [ ] ויש שיטה אחרת בירושלמי, בין מאן דאמר מניסן מנינן, בין מאן דאמר מתשרי מנינן, מה ביניהן, אמר רבי יצחק, שטרות יוצאות ביניהן, לזה באייר וכתב ביה שנה שניה למלכות, מכר מכירה במרחשון וכתב בו שנה שניה למלכות, מאן דאמר מניסן מנינן, מלוה קדמאה מאן דאמר מתשרי מנינן, מכר מכירה קדמאה, ומילתא אחריתי היא, ולא אתי לפרושי מאי טעמא קבעו ניסן ראש השנה. [תוס'].